

Mnogovrstne novice.

* *Največe cerkve svetá.* Največa cerkev na svetu je cerkev sv. Petra v Rimu, v kateri ima 54.000 ljudi prostora. Za njo največa je stolna cerkev v Milanu, ki ima prostora za 37.000 ljudi; tretja je cerkev sv. Pavla, tudi v Rimu, ki ima prostora za 32.000 ljudi. Za temi pridejo: cerkev v Koloniji za 30.000, cerkev sv. Petronija v Bologni in cerkev sv. Pavla v Londonu po 25.000, „Hagia Sophia“ v Carigradu (zdaj turška mošeja) za 23.000, cerkev sv. Janeza v Lateranu v Rimu za 22.000, cerkev Notre Dame v Parizu za 21.000, cerkev v New-Yorku za 17.500, cerkev v Pizi in cerkev sv. Štefana na Dunaji po 12.000, cerkev sv. Dominika v Bologni za 11.400, cerkev Matere Božje v Monakovem za 11.000, cerkev sv. Marka v Benedkah za 7000 ljudi.

* *Največi vrt svetá.* Lastnik tega vrta je Robert Mac Kustry v Hudsonu (New York v severni Ameriki). V tem vrtu je 24.000 jablan, 1700 hrušek, 4000 češenj, 500 breskev, 200 sliv, 200 jabelčnih divjakov, 1600 trt, 600 grozdičev in 200 kostanjev. Jablane so l. 1878. donesle posestniku tega vrta 30.000 sodcev nabranih jabelk.

Naši dopisi.

Iz Sarajeva 6. sept. —r. — Koncem unega meseca prišel sem le-sem, kjer sem si ogledal gospodarstva v tej okolici. Naj o tem, kar sem videl, danes na kratko poročam. Sarajevo je po vse orijentalno mesto, in v obče družega ni, kakor velika nesnažna turška vas. Res, čudno je moralo biti tukaj gospodarstvo, da je v vsem tako zaostalo. Zato pa ima Avstrija tudi težek položaj, ker povsod ima težkoče, kjerkoli misli kaj urediti. Stranke dozda Avstrija nima še v Bosni, na katero bi se mogla zanesti, kajti Turčin pogreša svoj prejšnji absolutizem, pravoslavni mirno in zamišljeno pričakuje, kaj da bo, katolik pa tudi nekako nezadovoljno gleda, kedaj se mu bodo izpolnile vse želje, katere je poprej gojil. — Trgovina je tukaj jako živahna posebno za domačo obrtnižo, kajti trgovec je ob enem tudi obrtnik; kar on prodaja, to tudi on sam izdeluje. Zato pa je njegov „dučan“ (prodajalnica) tudi zajedno njegova fabrika. — Življenje ni drago v obče; v primeri je najdražja zelenjava. Mesá oka (to je, 2 $\frac{1}{4}$ funta) veljá 30 krajc., frišnega bažola oka stane 40 — 50 kr., češnjaka 80 kr., koleraba 1 komad po 20 kr., krompirja oka po 40 kr., redkve oka po 80 kr. itd. — Vidi se, kako potrebno je tukaj, da se napravijo vrta za zelenjad. — Socijalno življenje je jako jednostavno. Avstrijski činovniki (uradniki) in vojnici so jedini, kateri se na večer shajajo v nekaterih gostilnicah, katere so tukaj napravili nekateri gostilnicah, katere so tukaj napravili nekateri magjarski židovi. — Narod domači zamišljeno in mirno hodi po ulicah, z ozbilnim obrazom.

Glavni del Sarajeva je bil 8. dne u. m. popolno po požaru uničen, in 3. dne t. m. je zopet na levi strane Milačke pretila ova nesreča oni strani mesta, katera je od prvega požara ostala nepoškodovana. Ta dan namreč nastal je ogenj v neki turški hiši, in v malo minutah pogorele so štiri hiše. Osem hiš je bilo demoliranih, da so mogli ogenj lokalizirati. Gasilnih priprav tukaj skoraj ni nobenih, zatoraj tudi gašenje ognja nemogoče. Ko bi bil veter, danes ne bi bilo več Sarajeva, ampak bil bi le sam kup razvalin. — Nekoliko dni uže marsiča mnogo vojakov proti Novem Pazaru, tudi tukaj jih zdaj imamo 12 batalijonov. Danes je odpotoval tje tudi vojvoda Württemberg. — Izid te okupacije bode velike važnosti za daljno politiko avstrijsko v Bosni. — Bog ne

daj, da bi ta okupacija nesrečno izpadla, kajti utegnilo bi se potem še marsikaj jako neugodnega dogoditi, ker orožja in streliva ima bosanski narod še mnogo poskritega. To se opazi pri vsakem ognji, ker v pogorelih in razrušenih hišah vsakrat veliko orožja in municije dobijo. Da za danes na kratko opišem narod in zemljo bosansko, naj ponovim samo besede vojvode Württemberg, ki mi jih je rekel pri prvi audijenciji: „To je zemlja potrpljenja; narod je jako indolenten, a neizmirno je bogastvo te zemlje.“ — Ko izvršim svoje popotovanje, natančneje bodem vse, kar sem videl in bom še videl v poljedelstvu in družih razmerah „nove Avstrije“ opisal „Novicam“.*) Oprostite moji današnji slabi pisavi, kajti sedim po turški in pišem, to je, na tleh, ker v moji sobi, kjer stanujem (v privatni hiši), nimam ne mize ne stola, ampak okoli stene samo turški nizki divan. To je vse moje pohištvo. Ponoči je to moja postelja, podnevi moja miza in stol.

Iz Štajarskega 12. sept. (*Nove volitve okrajnih zastopov*), ki jih imamo na Slovenskem menda samo mi Štajarci in ki so res 5. koló pri vozu, so razpisane in morajo do 1. dne prihodnjega meseca priprave za izvršitev teh volitev dokončane biti. Ker so te volitve za nas važne, je „Slov. Gospodar“ nekoliko poduka podal našim deželanom, iz katerega naj si naši volilci zapomnijo posebno te le opazke: „Število zastopnikov za vsak okraj je že davno določeno od 24—42 mož. Volilni red je osnovan po liberalnih načelih in torej kmetskemu prebivalstvu neugoden. Ustvarjene so 4 skupine, kojih vsaka enako veliko zastopnikov voli, čeravno precej neenako davka plačuje. Štiri skupine so: 1) Veliki posestniki, to je, taki, ki plačujejo najmanj po 60 gold. zemljiščine in hišne dace brez vojne doklade; 2) mesta in trgi; 3) obrtniki in trgovci z največim nadačenjem (torej zopet mestjani in tržani) in 4) kmetski posestniki z daco pod 60 gld. Ker je pa teh največ in ti ogromno večino davka v okraju plačujejo, zato zadevajo ravno najubožnejšo skupino okrajne doklade najbolj. Ni tedaj neopravičen izrek nekega kmeta: „v okrajnih zastopih gospodje komandirajo in zaukazujejo, kmetje pa plačujemo, da nam rebra pokajo.“ Kmetje imajo le tam večino, kjer se jim posreči velike posestnike potegniti na svojo stran, in kjer večih obrtnikov in trgovcev ni. Kaj čuda tedaj, ako se vedno več glasov čuje, naj se sedanji okrajni zastopi zopet odpravijo, toliko gospósk ni treba in jih stalno plačevati ne moremo, vendar sedaj še do tega ni prišlo: okrajni zastopi so še in treba je, da se volitve marljivo udeležimo. Tako zabranimo vsaj nekoliko brezobzirno pometanje z okrajnimi potroški in dokladami. Pri nas na Slovenskem imamo še nemškutarstvo iztrebiti ali vsaj oslabiti, kjer se je ugnjezdilo. Spravimo tedaj okrajne zastope v národne roke! Kjer pa to ni mogoče, izvolimo vsaj toliko narodnjakov, da bodo kos nemškutarjem v okrajnem zastopu na prste gledati! — Najprvo nam je paziti na imenik velikih posestnikov. Celih 14 dni je pri dotičnem c. k. glavarstvu slehernemu na ogled razpoložen. Naj se pregleda! Tudi naj se takoj pritožba vloží, če je kdo neopravičeno izpuščen, ali, če je kdo neopravičeno vpisan. Enako paziti je treba v 4. skupini, pri kmetskih ljudéh. Ti volijo tudi o okrajni zastop po volilnih možéh. Prvi volilni mož vsake srenje je župan, drugi pa eden od odbornikov izvoljeni srenjčan. Srenje, ki imajo več kakor 1000 prebivalcev, volijo 2 volilna moža, one, ki štejejo nad 2000 duš, pa 3 itd. Močno svetovati je, da se izberejo povsod značajni, narodni možje. Ti se bodo lahko porazumeli z

*) Dobro nam bo došlo Vaše poročilo o „novi Avstriji“. Hvala lepa in prošnja za nadaljevanje! Vred.